

‘भूरसि’ नित्यं सत्तायुक्तोसि, अतो ‘भुवे’ भूताय, पूर्वं निष्प-
न्नाय वस्तुने, त्वामुत्सृजामि । ‘भव्याय’ भवते वर्त्तमानाय,
त्वामुत्सृजामि, तथा ‘भविष्यते’, वस्तुने त्वामुत्सृजामि । काल-
त्रयवर्त्तिवस्तुरक्षार्थमित्यर्थः । अस्य मन्त्रस्य शेषो विश्वेभ्यस्त्वा
भूतेभ्य इत्ययमंशः संहितायामान्नातः । अतोऽनेन मन्त्रेणो-
त्सर्गः ‘सर्व्वत्वाय’ सर्व्ववस्तुरक्षार्थं, सम्पद्यते ॥

(१०) यदुक्तं सूत्रकारेण । ‘अश्वमुत्सृज्य देवा आशापाला
इति त्रिभ्यः परिददाति । शतं कवचिनो रक्षन्त्यपर्यावर्त्तयन्तो
अश्वमनुचरन्ति चतुःशता इत्येकेषामिति’ । तन्मन्त्रमनूय
तात्पर्य्यं दर्शयति । “देवा आशापाला एतं देवेभ्योऽश्वं मेधाय
प्राक्षितं गोपायतेत्याह । शतं वै तल्या राजपुत्रा देवा आ-
शापालाः । तेभ्य एवैनं परिददाति” इति । हे ‘आशापालाः’
दिक्पालकाः, ‘देवाः’, ‘देवेभ्योऽश्वं’, ‘मेधाय’ देवसम्बन्धियागा-
र्थं, ‘प्राक्षितं’, ‘एतं’ अश्वं, ‘गोपायत’ । अस्मिन्मन्त्रे आशापाल-
देवशब्देन अभिषिक्तस्य राज्ञः पुत्राः । ‘तल्याः’ राज्ञा सहैक-
स्मिंस्तल्पे शयनार्हाः । शतसङ्ख्याका विवक्षिताः, अतोऽनेन मन्त्रेण
‘तेभ्यः’ ‘एव’, राजपुत्रेभ्यः रक्षार्थं ‘एनं’ अश्वं, ‘परिददाति’ ॥

(११) यदुक्तं सूत्रकारेण । रथकारकुले वसतिर्भवतीह धृतिः
स्वाहेति सायमश्वस्य चतुर्षु पत्सु चतस्रो धृतीर्जुहोतीति ।
तदिदं विधत्ते । “ईश्वरो वा अश्वः प्रमुक्तः परां परावतं
गन्तोः । इह धृतिः स्वाहेह विधृतिः स्वाहेह रन्तिः स्वाहेह
रमतिः स्वाहेति चतुर्षु पत्सु जुहोति ॥ ३ ॥ एता वा अश्वस्य